

Valtioneuvoston periaatepäätös hybridistrategian toimintasuunnitelman täydennyksessä tarkoitettujen toimenpidetasojen käytöstä luopumisesta

Valtioneuvoston periaatepäätöksen tarkoitus ja tausta

Valtioneuvoston periaatepäätöksen 26.1.2021 puoltamana sosiaali- ja terveysministeriö on tehnyt hybridistrategian toteuttamisesta annettuun toimintasuunnitelmaan täydennyksen. Tässä toimintasuunnitelman täydennyksessä kuvattujen toimenpidetasojen tavoitteena on ollut torjua epidemian kasvun uudelleen kiihtyminen ja herkemmin tarttuvan virusmuunnosten leviäminen ja siten saada lisää aikaa rokotusten ja vuodenaikavaihtelun yhteisvaikutukselle epidemian hillitsemisessä. Toimenpidekokonaisuudet on ryhmitelty kolmeen tasoon ja niitä on käytetty soveltuvan lainsäädännön mukaisesti kussakin suunnitelmassa esitetyssä tilanteessa. Valtioneuvosto on periaatepäätöksellään 25.2.2021 puoltanut ja sosiaali- ja terveysministeriö sen mukaisesti ohjannut alueita ottamaan suunnitelman mukaisen toimenpidetason kaksi (Taso 2) käyttöön.

Valtioneuvosto on 20.4.2021 julkaissut suuntaviivat covid-19-epidemiaan liittyvien rajoitustoimien ja -suositusten hallitulle purkamiselle. Suunnitelman mukaisesti toimenpidetasoista voidaan luopua mikäli epidemiatilanne on vakaa ja kehittymässä suotuisaan suuntaan koko maassa. Suuntaa antavina arviointiperusteina voidaan käyttää seuraavia:

1. Epidemia on valtakunnallisesti selvästi supistunut kolmen viikon ajan.
2. Rokotuskattavuuden yli 70-vuotiaiden ja riskiryhmien kohdalla arvioidaan olevan riittävän laaja.
3. Tiedossa ei ole, että ominaisuuksiltaan tuntematon tai rokotteiden antamaa suojaa olennaisesti heikentävä muuntovirus vaikeuttaisi epidemiatilanteen kokonaisarviointia.

THL arvioi lausunnossaan 27.4.2021, että yllä mainittujen kriteerien valossa valtakunnallisista toimenpidetasoista voidaan luopua heti toukokuun alussa. Suunnitelmassa esitetyistä kriteereistä ensimmäinen täyttyy, sillä epidemiatilanne on kehittynyt suotuisampaan suuntaan ja valtakunnallinen ilmaantuvuus on pienentynyt jo viiden viikon ajan. Toisen kriteerin osalta yli 70-vuotiaiden kohdalla rokotekattavuus on yli 90 %. Lääketieteellisten riskiryhmien arvioidaan pääosin saaneen ensimmäisen annoksen toukokuun alkuvuokoina. Koronaviruksen herkemmin tarttuva brittivarientti (B.1.1.7) on levinnyt Suomessa laajalti ja variantti on leviämässä valtavirukseksi aiemmin kiertäneen viruskannan sijaan. Suomessa käytössä olevat rokotteet antavat hyvän suojan myös brittivarientin varalta. Ns. Etelä-Afrikan, Brasilian ja muiden mahdollisten virusvarianttien osalta rokotteen suojateho saattaa olla heikompi. Tällä hetkellä ei ole viitteitä siitä, että muut virusvariantit kuin brittivarientti olisivat nykyisessä, rauhoittuvassa epidemiatilanteessa leviämässä lähitulevaisuudessa laajalti Suomessa.

Sosiaali- ja terveysministeriö yhtyy THL:n lausuntoon ja arvioi osaltaan, että toimenpidetasoista voidaan toimeenpanon vaatima aika huomioon ottaen luopua 10.5.2021 lukien siten, että alueilla siirrytään noudattamaan voimassa olevan hybridistrategian toimintasuunnitelman mukaisia suosituksia kunkin alueen epidemiavaiheen mukaisesti.

Valtioneuvoston periaatepäätös

Valtioneuvosto toteaa, että perusteet toimenpidetasojen käytöstä luopumiselle ovat olemassa.

Valtioneuvosto puoltaa, että sosiaali- ja terveysministeriö kumooa hybridistrategian toteuttamisesta annettuun toimintasuunnitelmaan 26.1.2021 tehdyn täydennyksen toimenpiteistä epidemian uhkaavan nopean kiihtymisen ja tartuttavampien virusmuunnosten yleistymisen estämiseksi.

Jatkotoimenpiteet

Sosiaali- ja terveysministeriö ohjaa kaikki alueet luopumaan toimenpidetasoihin liitetystä lisätoimenpiteistä sekä siirtymään hybridistrategian toimintasuunnitelman mukaisiin alueelliseen epidemiavaiheeseen liitettyihin toimenpiteisiin. Liikenne- ja viestintäviraston tehtäväalaan kuuluvien valtuuksien osalta ohjauksesta vastaa Liikenne- ja viestintäministeriö.

Kaikkien toimenpiteiden arvioinnissa ja niiden purkamista harkittaessa on otettava yhdenmukaisesti huomioon julkisen vallan velvollisuus estää epidemian leviämistä ja turvata terveydenhuollon toimintakapasiteetti. Tämän vuoksi päätösharkinnassa on ennakoitava kunkin toimenpidetason merkitystä ja vaikutuksia tilanteen kehittyessä. Toimenpiteiden vaikuttavuuden sekä kokonaisuhyötyjen ja kustannusten seurannan perusteella viranomaisilla on velvollisuus ryhtyä peruspalveluiden turvaamiseksi tarvittaviin toimenpiteisiin.

Rajoitustoimenpiteitä ei saa myöskään purkaa ennaikaisesti, vaan suosituksia ja rajoituksia tulee lieventää harkiten, jotta uusia tartuntaryppäitä ei pääse syntymään. Vakaalla alueellisella epidemiatilanteella tarkoitetaan hybridistrategian kriteereiden mukaisesti tilannetta, jossa tartuntojen 14 vuorokauden ilmaantuvuus alueella on laskenut vakaasti (vähintään kahden viikon ajaksi) alle tason 50/100 000 väestö (tai alueesta riippuen alle 25/100 000 väestö) ja tartuntaketjut ovat hyvin hallinnassa. Edellytyksenä on lisäksi kattava testaus ja positiivisten näytteiden osuuden lasku tasolle 1,5 prosenttia tai vähemmän. Lähtökohtana purkamisessa on, että määrätyistä rajoituksista luovuttaessa voimaan jäävistä pidetään kiinni ja terveysturvallisia toimintatapoja toteutetaan vastuullisesti.

Sosiaali- ja terveysministeriö tulee yhteistyössä muiden asiaan liittyvien ministeriöiden sekä viranomaisten kanssa päivittämään hybridistrategian toimintasuunnitelman ja sen mukaiset toimenpidesuosituksiset 1.6.2021 lukien siten, että niillä voidaan valtioneuvoston edellä viitatuissa suuntaviivoissa esittämät periaatteet huomioiden tehokkaasti ja oikeasuhtaisesti torjua epidemian uudelleenkiittymistä.

Liite: Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen lausunto sosiaali- ja terveysministeriön toimintasuunnitelman mukaisista Covid-19 –epidemian torjunnan toimenpidetasoista